

СТОРИТЕЛІНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СЕРЕДНІХ КЛАСАХ

Дяченко Наталія Миколаївна

канд. філол. наук, доцент

Кафедра української мови та методики її навчання

Товкач Олександра Павлівна

здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня

ННІ філології та журналістики

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Розвиток усного мовлення школярів формується завдяки вмінню говорити, формувати й формулювати власні думки – життєвим навичкам, необхідним для кожної людини. Сьогодні навчити учнів вільно оперувати інформаційними потоками, орієнтуватися в них, обробляти отриману інформацію, критично осмислювати її, уміти чітко передавати почуття, аргументувати власну позицію – головні завдання, які стоять перед освітою.

Комунікативні вміння, зокрема сторітелінг – вміння створювати й розповідати оповіді різних типів (казки, історії, міфи, історії, навіть анекдоти, про реальних чи вигаданих героїв та події), є одними з найважливіших *soft skills* у сучасному світі. Крім того, як підтверджують численні дослідження й освітня практика, сторітелінг є ефективним методом навчання. Тому з кожним роком популярність його використання на уроках української мови зростає.

Мабуть, кожен учитель із власного досвіду знає, що є теми, які учням не цікаві, але важливі для навчання [2]. Саме в таких випадках може допомогти сторітелінг: дітям більше подобається слухати історії, ніж звіти, пояснення та визначення, тому що вони легкі для сприйняття (це стосується не лише раціонального, а й метафоричного аспектів сприйняття інформації). Так реалізується принцип доступності освіти.

До переваг досліджуваної технології належать: можливість завдяки правильній подачі матеріалу та вигаданим історіям зацікавити учнів навчальним матеріалом, що полегшить його засвоєння; розвиток уяви, мовлення, логічного та критичного мислення; вміння аналізувати; подолання страху публічних виступів; налагодження стосунків з іншими учнями, самопізнання.

Наріжними функціями розповіді є мотиваційна (здатність заохочувати ініціативу учнів у навчальному процесі), інтеграційна (розвиток дружніх і колективних міжособистісних стосунків у класі), комунікаційна (ефективність спілкування на різних рівнях), функція впливу (формування суспільно корисних переконань учнів), утилітарна (праця та вміння доносити зміст проекту до інших).

Критеріями ефективності сторітелінгу є [4]:

- 1) наявність ідеї,
- 2) наявність героя,

- 3) актуальність – зв'язок із реальним життям,
- 4) дотримання структури розповіді: вступ, зав'язка, опис, кульмінація та розв'язка,
- 5) логічний зв'язок епізодів розповіді,
- 6) стиль розповіді,
- 7) відкриті запитання, які допомагають стимулювати уяву,
- 8) урахування вікових особливостей учнів;
- 9) емоційне тло розповіді.

Активне розповідання також передбачає, що вчитель створює "канву історії", а учні самостійно створюють історії відповідно до завдань і рекомендацій вчителя, моделюють ситуації та шукають шляхи виходу з них, а також аналізують історії самостійно або разом з учителем.

У науковій літературі виділяють два основних типи сторітелінгу: класичний сторітелінг (коли вчитель створює історію разом з учнями) та активний сторітелінг (коли вчитель створює історію і розповідає її). Вибір типу сторітелінгу залежить від змісту уроку, теми уроку та особистих уподобань вчителя [6].

На уроці української мови в середніх класах кожен учень може або скласти розповідь на вільну тему, використовуючи певну кількість дієслів, прикметників тощо або придумати спільну розповідь, використовуючи всі відомі в класі синоніми. Використовуються певні слова. Також можна спробувати заміну синонімів, пошук молодіжного сленгу, заміну застарілих слів на сучасні новотвори.

Науковці та вчителі-практики зазначають, що уроці важливо не лише розповідати історії, а давати дітям можливість творити та розповідати власні історії. Кожній людині важливо навчитися розповідати свою історію аудиторії, щоб вона могла побачити реакцію.

Основні умови, яких повинні дотримуватися вчителі в середніх класах, використовуючи сторітелінг для створення історій [5]:

1. Історія має бути цікавою та корисною для аудиторії. Історія має бути пов'язана з реальністю та життєвим досвідом. Високоякісний контент, пряме висловлювання автора та візуальний дизайн, що легко читається, створюють цікавий та захоплюючий навчальний матеріал. Створюючи історію, важливо пам'ятати про те, щоб "зацепити" слухача з перших слів, а потім втягнути його в логічний розвиток сюжету. Нотки напруженості та інтриги повинні бути рівномірно розподілені по всій історії, щоб учні могли слухати її безперервно і робити правильні висновки.

2. Герої. Яскравий герой, з яким аудиторія може асоціювати себе, є рушійною силою будь-якої історії. Краще не починати розповідь, поки ви не вирішили, хто буде героєм і який у нього характер. Якщо під час розповіді ви встановлюєте емоційний зв'язок з героєм, його досвід автоматично переноситься на аудиторію.

3. Візуальний сторітелінг. Якісний візуальний фон допомагає зробити атмосферу історії яскравою та динамічною, розкрити тему, додати жвавості та залучити слухача до контексту. Подумайте, які елементи графічного контенту

можуть допомогти краще розповісти конкретну історію. Прикладами можуть бути фотографії, ілюстрації та музика.

4. Відтінок драматизму. Усе повинно бути зображено яскраво і реалістично. Кожен учень захоче дізнатися, як хтось виходить зі складної життєвої ситуації (з якою, до речі, може зіткнутися і він сам). Таким чином, учні в цікавій формі засвоюють життєвий досвід інших, а вчитель отримує максимальне залучення до навчального процесу класу.

5. Деталізація та емоційність. Правдиві історії повинні бути сповнені життям. Коли ви закриваєте очі, перед вами з'являється картина, вона реальна, наповнена запахом, енергією, звуком і дотиком. Історії повинні викликати щирі емоції, такі як розуміння, співчуття, радість, гнів, здивування, розчарування, сміх, агресію, сумнів і впевненість. Без емоцій немає історії і немає результату. Емоції, які найбільше привертають увагу слухача – це страх, здивування і радість. Розповідаючи історію, слід пам'ятати, що аудиторія переживає принаймні одну з цих емоцій.

6. Висновок або мораль – з якою метою була створена історія, в чому її сенс? Вчителі повинні заохочувати учнів ділитися історіями, навіть якщо вони є особистими, смішними чи почутими від когось іншого. Спільне створення знань за допомогою сторітелінгу може бути потужним інструментом у навчанні, а також у покращенні комунікативних навичок учнів.

Ви можете почати з уважного читання цих оповідань і обговорити дії та вчинки героїв, які мають позитивний моральний підтекст. Діти середнього шкільного віку із задоволенням "перекажуть" сімейні історії, які їм розповідали бабусі, і розкажуть їх своїми словами. Вони також можуть розповісти про прочитані книжки (тут дуже важливо дати здобувачу можливість вибрати книжку). На наступному етапі можна проводити уроки, на яких діти спільно вигадують ці теми, складаючи власні історії на основі ілюстрацій та малюнків (дитина, яка є візуалом (розпізнавання картинок), згодом стає аудіофілом через звуки та відчуття від своїх історій) [5].

Дослідники також рекомендують вчителям дотримуватися наступного методологічного підходу в процесі розповідання історій: оповідачі повинні "відчувати" аудиторію. Історія повинна бути для обраної групи, з урахуванням вікових, соціальних та освітніх особливостей аудиторії; історія повинна мати ідею, яку слід розкрити аудиторії; вигадана історія має авторську позицію та особисте ставлення оповідача до історії, таким чином, щоб впливати на слухача. Історія повинна бути виражена; історія повинна бути настільки яскраво візуалізована, щоб слухач не міг її не запам'ятати; повинні бути персонажі (люди, істоти, установи, предмети); історія повинна мати сюжет і головного героя [1, с. 187].

Отже, використання сторітелінгу в педагогічній практиці дозволяє мотивувати інтенсивне навчання, сприяє розвитку комунікативної культури, розширює когнітивні навички учнів і може бути використаний на всіх етапах шкільного навчання. Тому можна з упевненістю стверджувати, що використання техніки сторітелінгу на уроках української мови в середній школі створює унікальну можливість врахувати психологічні особливості школярів та розвивати їхні комунікативні навички в емоційно комфортному середовищі.

Список використаних джерел

1. Гич Г. М. Сторітелінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів ЗНЗ. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Серія “Педагогічні науки”. 2015. No 4 (51). С. 188–191.
2. Лугова Т.А. Наратив та сторітелінг в знаннєвій структурі навчально-ділової відео гри як чинник синергії інформаційних технологій та духовноорієнтованої педагогіки. Open educational e-environment of modern University. 2020. No 8. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/295/320> (дата звернення: 05.02.2025)
3. Пономарьова К.І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 88 с. URL: <https://undip.org.ua/wpcontent/uploads/2021/07/posibnyk-ronomarova.pdf> (дата звернення: 05.02.2025)
4. Сабада І. Сторітелінг – ефективний метод навчання та виховання. Genezum: вебсайт. URL: <https://genezum.org/library/storiteling-efektyvnyy-metod-navchannya-ta-vyuhovannya> (дата звернення: 05.02.2025)
5. Сторітелінг у навчанні: його переваги для вчителів і учнів. Освіта нова: вебпортал. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/3837-storiteling-u-navchanni-ioho-perevahy-dlia-vchyteliv-i-uchniv> (дата звернення: 05.02.2025)
6. Сторітеллінг як ефективний варіант неформального навчання. URL: <https://www.ar25.org/article/storitelling-yak-efektyvnyy-variant-neformalnogo-navchannya.html> (дата звернення: 05.02.2025)